

III. Přehled o stavu a vývoji státních záruk

1. Standardní státní záruky

Úhrn standardních státních záruk, t.j. celkový rozsah potenciálních závazků státu z poskytnutých vnitřních (korunových) a zahraničních (cizoměnových) bankovních úvěrů krytých standardními státními zárukami ČR se v roce 2008 výrazně snížil, a to z 43,8 mld. Kč na 39 mld. Kč. Na tomto poklesu stavu o 4,8 mld. Kč se podílely uskutečněné úhrady splatných částek úvěrů, dále splácení formou realizace státních záruk z prostředků státního rozpočtu, vyúčtované kursové rozdíly a příp. další kursové korekce.

Tabulka č. 13

v mil. Kč

Standardní státní záruky	Stav k 1.1.2009	zvýšení stavu			snížení stavu			Kursové rozdíly (+,-)	Stav k 31.12.2009
		Poskytnuté záruky	Čerpání nové tranše	Vyúčtování úroků a poplatků	Splátky od dlužníků	Realizace státních záruk	Jiná změna stavu (+,-)		
Zaručené vnitřní bankovní úvěry	3 353,4	-	-	98,7	314,8	451,3	-13	-	2 673,0
Zaručené zahraniční úvěry	35 621,9	-	-	1 678,8	384,5	2 212,1	-2 743,7	-404,5	31 555,9
Závazky Slovenska kryté solidárními zárukami	0,0	-	-	-	-	-	-	-	0,0
Úvěry se státní zárukou (standardní) celkem	38 975,3	-	-	1 777,5	699,3	2 663,4	-2 756,7	-404,5	34 228,9

V roce 2009 nebyly vystaveny žádné nové standardní státní záruky, ani nedošlo k čerpání dalších úvěrových tranší státem garantovaných úvěrů. Na zvyšování potenciálních závazků státu z tohoto titulu se tak podílelo pouze započítávání splatných úroků a ostatního příslušenství do celkové hodnoty vykazovaných úvěrů v rozsahu 1 777,5 mil. Kč.

Převládající snížení stavu závazků ze státem zaručovaných úvěrů bylo v převážné míře ovlivněno objemově rozsáhlými úhradami splatných částí jistin a úroků, které v roce 2009 dosáhly celkové hodnoty 6 106,4 mil.Kč. Na uvedené výši úhrad se podílely platby zajišťované z vlastních zdrojů dlužníků (tyto platby představovaly cca 11,5%) i úhrady zajišťované z prostředků státu, ať již se jednalo o přímou úhradu ze státního rozpočtu (44,9%) nebo o faktickou realizaci státních záruk (43,6%).

Tabulka č. 14

v mil. Kč

Standardní státní záruky	Stav k 1.1.2009	zvýšení stavu			snížení stavu			Kursové a jiné korekce (+,-)	Stav k 31.12.2009
		Poskytnuté záruky	Čerpání nové tranše	Vyúčtování úroků a poplatků	Splátky od dlužníků	Realizace státních záruk	Jiné snížení stavu		
Ekologického charakteru	0,0	-	-	-	-	-	-	-	0,0
Na rozvoj infrastruktury	31 557,7	-	-	1 420,9	450,1	2 663,4	2 047,1	-391,8	27 426,2
Ostatní	7 417,6	-	-	356,6	249,2	-	696,6	-25,7	6 802,7
Závazky Slovenska kryté solidárními zárukami	0,0	-	-	-	-	-	-	-	0,0
Úvěry se státní zárukou (standardní) celkem	38 975,3	-	-	1 777,5	699,3	2 663,4	2 743,7	-417,5	34 228,9

Z celkového rozsahu splátek z vlastních zdrojů dlužníků ve výši 699,3 mil. Kč připadá 68,2 mil. Kč na MUFIS, a.s. (program rozvoje municipální infrastruktury), 381,9 mil. Kč na České dráhy, a.s. (výroba a dodání jednotek s výkyvnými skříněmi – pendolina a nové vozy od společnosti EUROFIMA) a 249,2 mil. Kč na ČMZRB, a.s. (vodohospodářský program).

Významná část splátek jistin a úroků ze státem zaručených úvěrů v úhrnné výši 2 743,7 mil. Kč byla, obdobně jako v předchozích letech, provedena z prostředků státního rozpočtu, aniž by se fakticky jednalo o realizaci státních záruk, neboť příslušní dlužníci nebyli z tohoto titulu zavázáni státem. Tyto úhrady se týkaly jmenovitě splátek jistin a příslušenství úvěrů poskytnutých v minulých letech na rozvojové projekty Evropskou investiční bankou, kde jako finanční manažer a současně jako formální dlužník vystupuje ČMZRB. Ze státního rozpočtu tak byly uhrazeny splátky úvěrů včetně příslušenství na výstavbu dálnic (1 258,6 mil. Kč), zlepšení stavu mezinárodních silnic (217,3 mil. Kč), program E- Roads II (271,9 mil. Kč), opravy silnic (299,3 mil. Kč), odstranění povodňových škod (633 mil. Kč) a podporu vodohospodářských investic (63,6 mil. Kč).

Vlastní realizace standardních státních záruk, tj. úhrada splatných částek ze státního rozpočtu při platební neschopnosti dlužníků, byla v roce 2009 provedena v celkovém rozsahu 2 663,4 mil. Kč a týkala se výhradně státní organizace Správa železniční dopravní cesty (SŽDC, s.o.), která se na základě zákona č. 77/2002 Sb. stala nástupcem bývalé s.o. České dráhy. SŽDC, s.o. prokázala nesolventnost k úhradám splátek jistin a úroků u všech splatných úvěrových závazků, a proto byly z prostředků státního rozpočtu formou realizace státních záruk uhrazeny splátky úvěrů poskytnutých na výstavbu železničních koridorů č. I a č. II.

V podstatně menší míře se na celkovém snížení stavu potenciálních závazků z poskytnutých standardních státních záruk podílely kurzové rozdíly, vyčíslené na 404,5 mil. Kč a částečně (v rozsahu 13 mil. Kč) i provedené dorovnání vykazovaného stavu na účetní hodnoty ke 31.12.2009

Stav pohledávek státu z realizovaných státních záruk se v roce 2009 výrazně snížil z 10 455,3 mil. Kč o 4 610,8 mil. Kč a k 31.12.2009 dosáhl hodnoty 5 844,5 mil. Kč.

Tabulka č. 15

v mil. Kč

+ zvýšení stavu pohledávek - snížení stavu pohledávek	Stav pohledávek k 1.1.2009	Změny za rok 2009			Stav pohledávek k 31.12.2009
		realizace záruk	úhrada dlužníkem	jiné změny	
Správa železniční dopravní cesty, s.o.	6 185,4	2 663,5	758,6	-5 935,6	2 154,7
Chepos Engineering, s.r.o.	824,9			-41,7	783,2
Alumina Plant Project of Iran	1 235,1			-62,5	1 172,6
VLT, a.s. (Zetor Brno,s.p.)	1 575,8				1 575,8
Mitas, a.s., Praha	180,7		22,6		158,1
Pohledávky z realizovaných standardních záruk	10 001,9	2 663,5	781,2	-6 039,8	5 844,4
Správa železniční dopravní cesty, s.o. (77/2002 Sb.)	453,4	322,0	353,8	-421,5	0,1
Pohledávky z realizovaných záruk celkem	10 455,3	2 985,5	1 135,0	-6 461,3	5 844,5

Výsledný pokles stavu pohledávek vůči SŽDC, s.o. je odrazem naplnění usnesení vlády č. 1305/2009, kterým byl vysloven souhlas s prominutím závazků SŽDC, s.o. ve výši 5 935,6 mil. Kč, resp. 6 357,1 mil. Kč včetně ručení ze zákona č. 77/2002 Sb. Vedle toho SŽDC, s.o. v závěru roku mimořádně uhradila z vlastních zdrojů část svého dluhu z roku 2008 a 2009 v celkové výši cca 1 112 mil. Kč.

V roce 2009 pokračovalo postupné splácení pohledávky státu v souladu s Dohodou o narovnání, uzavřenou se společností MITAS, a.s. Celková výše splátek dosáhla hodnoty 22,6 mil. Kč. Vývoj stavu pohledávek státu z realizovaných státních záruk byl částečně ovlivněn také kursovými dopady v případě pohledávek za společností Chepos Engineering, s.r.o. a za iránskou státní firmu APPI, které jsou od roku 2002 vedeny v USD. Vzhledem k nárůstu směnného kursu české koruny vůči USD se kursově rozdíly projevíly v tomto případě snížením stavu pohledávek státu o více než 104 mil. Kč.

2. Nestandardní státní záruky

Stav nestandardních státních záruk, tj. záruk, které nesplňují všechny podmínky stanovené rozpočtovými pravidly, se v roce 2009 výrazněji nezměnil.

Tabulka č. 16

v mil. Kč

Nestandardní státní záruky	Stav k 1.1.2009	Zvýšení stavu záruk	Snížení stavu záruk	Stav k 31.12.2009
- ve prospěch ČNB za odškodnění strategického investora IPB	156 954,2	12,5	14,5	156 952,2
- ve prospěch ČSOB za nekvalitní aktiva IPB	0,0			0,0
C e l k e m	156 954,2	12,5	14,5	156 952,2

Od roku 2004 je do stavu nestandardních státních záruk zahrnut celkový rámec garance vystavené v roce 2000 ve prospěch ČNB jako jedno z opatření v rámci postupu řešení finanční situace Investiční a poštovní banky k pokrytí některých ztrát vyplývajících ze Smlouvy a slibu odškodnění pro ČSOB jako strategického investora IPB. Z předpokládaného rámce 160 mld. Kč jsou ze státního rozpočtu průběžně realizovány úhrady záloh vyplacených ČSOB, a.s. Českou národní bankou. V roce 2009 tak bylo ve prospěch ČNB uhrazeno cca 14,5 mil. Kč a v závěru roku bylo cca 12,5 mil. Kč z již dříve poskytnuté zálohy (případ Pragoděv, s.p.) vráceno do státního rozpočtu.

3. Ručení ze zákona

Kromě standardních a nestandardních státních záruk, jejichž předmětem jsou smluvně určené konkrétní úvěrové či jiné závazky, existuje i ručení vyplývající ze zvláštních zákonů.

K 1. lednu 2003 došlo v souladu se zákonem č. 77/2002 Sb. k transformaci státní organizace České dráhy a převodu podstatné části jejích závazků na státní organizaci Správa železniční dopravní cesty (SŽDC). Podle § 19 a § 20 zmíněného zákona se stal stát ručitelem za závazky SŽDC, což ve svém důsledku znamenalo vedle standardních úvěrů zajištěných státní zárukou i ručení státu za původně komerční úvěry čerpané v minulosti s.o. České dráhy. Ke dni 31.12.2008 činil stav státem garantovaných úvěrů SŽDC dle zákona č. 77/2002 Sb. celkem 7 mld. Kč, přičemž pohledávky z titulu realizace státní záruky dosáhly výše 453,4 mil. Kč. Z prostředků státního rozpočtu byly v roce 2009 uhrazeny splatné úroky v celkové částce 322 mil. Kč. V důsledku prominutí dluhů ve výši 421,5 mil. Kč podle vládního usnesení č. 1305/2009 a mimořádnou úhradou části dluhu z vlastních prostředků SŽDC ve výši 353,8 mil. Kč se stav pohledávek státu vůči SŽDC jen z titulu realizovaných záruk v rámci zákonného ručení snížil na pouhých 0,1 mil. Kč. Celková zadluženost SŽDC, představovaná závazky společnosti z titulu realizace standardního a zákonného ručení státu dosáhla ke konci roku 2009 úrovně 2 154,8 mil. Kč.

Ze zákona č. 58/1995 Sb., o pojišťování a financování vývozu se státní podporou a o doplnění zákona č. 166/1993 Sb., o Nejvyšším kontrolním úřadu, ve znění pozdějších předpisů, stát ručí za závazky Exportní, garanční a pojišťovací společnosti, a.s. (EGAP) z pojištění vývozních úvěrových rizik a za závazky České exportní banky, a.s. (ČEB) za splácení úvěrových zdrojů získaných touto bankou, jakož i za závazky z ostatních operací na peněžních a kapitálových trzích směřujících k získání prostředků pro zvýhodněné financování exportu, pokud k nim byl dán souhlas Ministerstva financí a ČNB. Rozsah těchto závazků vyplývajících z uvedených zákonů a stanovených státním rozpočtem na rok 2009 byl dodržen.